

SERMO XLII.

De Passione Domini VI.

Educitur hic sermo, ut præcedentes ex Bibl. Ædil., cod. x, fol. 23 b. Multa continet incerta et temerarie dicta, præsertim de Beatâ Virgine, quæ sancto Augustino minime conveniunt; aliunde idem est codex, de cuius auctoritate nulla haberi potest ratio. Plura tamen complectitur pie et sancte dicta, quæ non sine jucunditate et profectu possunt perlegi. Locus ejus post præcedentem cum numero de Passione Domini XIII.

SYNOPSIS.

I. Gaudentibus Judæis in passione Christi, quæritur a sanctis mulieribus mater Salvatoris. II. Mariæ dolor, quæ Pilati uxorem pro filio deprecatur. III. Maria dolendo non peccavit. IV. Maria Christo fit obvia. V. Matri et sanctis mulieribus loquitur Christus in via. VI. Crucifigitur in conspectu Matris, quam de cruce alloquitur. VII. Et dilectum Discipulum, cui pro matre Maria datur. VIII. Christo mortuo, plangit Maria, quæ domum reportatur.

I. FRATRES, scilicet, ut arbitror, numquam Judæi in exitu Israël de Ægypto¹ tantum gavisii sunt, quantum in passione Domini gaudium fecerunt; quorum clamor gaudii et exultationis, non solum per civitatem Jerusalem audie-

¹ Psal. cxiii, 1.

SERMO XLII, DE PASSIONE DOMINI VI.

batur, sed, ut puto, etiam per alias Jerosolymorum regiones, maxime dum Christum Jerosolymam captum et ligatum de horto duxerunt; quorum clamores audientes sanctæ mulieres, quæ per gyrum Jerosolymæ civitatis habitabant, nobiles matronas ad sciendum quidnam esset, dubitantes ne Magister jam captus esset, Jerosolymam festinantes miserunt dicentes: « Adjuro vos, o filiæ Jerusalem, ut nuntietis ubi jam sit dilectus, ubinam cubet, ubi quiescat, quem si nullatenus invenire poteritis, circuite vias Jerusalem, et invenietis¹ domum Lazari, Mariæ et Marthæ sororum ejus; ibidemque adhuc quiescit mater sponsi et dilecti nostri Salvatoris; more angelico ei dicite: Dic, o pulcherrima mulierum, quo abiit dilectus tuus? » Cumque sanctæ istæ matronæ (1) Jerosolymam intrassent, ad eas cucurrit Maria illa soror Lazari crinibus dissolutis, brachiisque et vocibus elevatis, dicens: « O vos omnes, qui transitis per viam², » an ignoratis quia jam mortuus est Abimelech maritus Noëmi? Et sic dicendo ad Mariam matrem Salvatoris pervenerunt, inveneruntque eam juxta portam templi, expectantem si jam filium videre posset. Stabat ergo Maria multitudini (2) Judæorum sociata; aliqui deridentes, aliqui ipsi (3) compatientes.

II. Stabat ergo Maria brachiis elevatis, crinibus dissolutis, pectore dilaniata, facie jam dolore denigrata (4), faucibus jam irraucata, vestibibus dilacerata, quam Matrem sic sanctæ matronæ aspicientes lacrymabantur, tristes in voces prorumpentes. Omissa enim salutatione, dixerunt: « O jam non pulcherrima mulierum, sed Noëmi appellata, quid ploras? Quo abiit dilectus tuus, quo abiit princeps Angelorum et Dominus? » Quibus Maria ait: « O sponsæ dilecti mei, verè non pulcherrimam mulierum amplius me

¹ Cant. iii, 2. — ² Thren. i, 12.

(1) Cod. matrones. — (2) Id. multitudine. — (3) Id. sibi. — (4) Voces omnes, quæ italicis distinguuntur, opinando restitimus, utpote quæ diuturnitate temporis fuerint consumptæ.

vocate, quoniam omni turpitudine et obscuritate hodie vallata sum. O filiae Jerusalem, aspice et videte dolorem meum. » Aspice, o anima christiana, et statim videbis Salvatorem tuum, facie consputa et denigrata, barba pilata, spinis coronatum, cruce angariatum, veste fatuorum indutum. Aspice, et mox videbitis Filium dolentis Mariæ exeuntem de templo sic ornatum, sic decoratum, ad domum Caiphæ (1) vel Pilati. Cumque Maria hæc loqueretur, ecce (2), ut arbitror, uxor Pilati, quæ primo ad eum miserat, ut Christum dimitteret, et videns quod verba sua Pilatus non curaverat, adhæsit ipsa, diabolo instigante, volens Christi mortem per sceminam impedire. Quam Maria aspiciens dicentem: « Multa passa sum ista nocte per visum¹, » eam amplectitur, reveretur eam, humiliter eam deprecatur, ut procuret eum viro suo quod Filius non occidatur (3).

III. Sed quis dicere posset: Numquid et Maria et Apostoli doluerunt de morte Christi? Omnino sic credimus; omnino sic et prædicamus. Doluit ergo Maria super omnes matres; doluerunt et Apostoli. Ploremus hodie et tristemur nos. Cum ergo dolor sit causa de nolentibus (4), ergo Maria, in qua peccatum non fuit, peccavit dolendo de morte Christi! ergo et nos peccamus plorando, tanquam de morte Christi dolentes! Sed dicet quis: Tenemur innocentem liberare a morte, vel dolere saltem si non possumus liberare, quia consentire malum volentibus (5), malum est. Sed qui consentiebat Judæis, consentiebat male volentibus; ergo Christum dolere debemus. Scire tamen debemus, fratres, quod Maria et Sancti sciebant Deum velle pati, quia

¹ Matth. xxvii, 18.

(1) Cod. *templi*. — (2) Id. *et ecce*. — (3) Hæc irreverenter de Maria dicta sunt, quæ juxta sanctum Bernardum et alios doctores ita morti Christi consensit, ut de ea dici possit: *Sic maria dilexit mundum ut Filium suum unigenitum daret*. Idem dicendum et de pluribus sequentibus. — (4) Sic cod. dictione multum incorrecta, qua auctor videtur intendere, quod *dolor sit ex eo quod rem noluerimus esse, de qua dolemus*. — (5) Cod. male *hæc iterat malum*.

per Scripturam saltem hoc sciebant. Ideo Christo Petrus dicens: « Absit, Domine; non fiat istud¹, » volens ipse Christi passionem impedire, Satanus appellatus est². Passionem tamen Christi considerare possumus, vel secundum se et absolute, in quantum est passio, vel in comparatione ad finem. Primo modo, fratres charissimi, habet rationem mali per comparationem ad nocuum naturæ patientis; et sic noluit Maria, et sic noluerunt eam Sancti; sic nec et nos velle debemus. Ideo ploravit et doluit isto modo Maria, et Sancti, et nos. Per comparationem (1) ad finem Christi passio habet rationem boni, quia ad redemptionem mundi, quia ad gloriam. Sic voluit eam Maria, sic et Sancti, sic et fideles omnes. Et sic non (2) voluit Judæorum synagoga; sic nec diabolus, ne (3) per mortem ejus amitteret mortis imperium. Sic audistis, fratres, et quomodo pati Christum dolere, et quomodo gaudere debeamus. Sic etiam Angeli doluerunt et lætati sunt, quia licet ipsi impassibiles sint, non tamen incompassibiles. Redeuntes autem *revertamur* ad ea quæ supra diximus.

IV. Cum Maria mater Salvatoris uxorem Pilati sic alloqueretur, ecce (4) portæ templi apertæ sunt, et prospiciens Maria, quia præ multitudine appropinquare non posset, Filium suum vidit in medio Judæorum, cruce ponderosissima angariatum, spinis usque ad cerebrum coronatum, pilis barbæ privatam, genis et facie inflatum; nam talem alapam in domo Annæ receperat ab illo cui auriculam sanaverat (5), quod maxillæ dentium omnes movebantur. Et quid miraris ex hoc; quia caro Christi tenerrima, quam ille crudelis percutierat (6), quia manus fortis erat et forte ferrea chirotheca armata. Sic angariatur; sic livido et sanguineo colore ornatur; sic sputis inquinatur; sic veste alba

¹ Matth. xvi, 22. — ² Ibid. 23.

(1) Cod. male *compassionem*. — (2) Deest *non male* in cod. — (3) Cod. male *nec*. — (4) Id. *et ecce*. — (5) Hæc videntur inter fabulas amandanda, aut saltem inter incertas historias. — (6) Cod. *percutiens*.

desuper induitur, cujus per scissuras (1) brachia nuda et genua Salvatoris videbantur. Quem sic Mater doloris aspiciens, alte clamare non satiabatur, dicens: «O fili mi, Caiphas te percussit ut puerum, te ut latronem ligavit, te derisit ut fatuum, te velavit et conspuit ut leprosum. Anna te percussit alapa, et ecce nunc Pilatus te expoliavit, te verberavit et ad columnam ligavit in tantum quod undique video sanguinantem, quem tantum aspicio ego misera mater: et ecce modo te ad crucem cum latronibus video deputari. Heu, fili mi, a cunctis derelictus!» Tu vero anima christiana, «Respice in faciem Christi tui¹,» et considera qualis erat facies Christi tui ante passionem, et qualis hodie facta est, ut opposita juxta se posita magis elucescant. Lego enim ego, o bone Nazarene Jesu, ante passionem, faciem tuam splendere luminosam, amore desideratissimam. Numquid, o bone Jesu, non (2) in facie tua relucebat sapientia? numquid non splenduit facies tua nuper, sicut sol? numquid non propter claritatem vultus tui ejecisti vendentes et ementes de templo? Aliquid enim igneum et sidereum divinitatis tuæ, in oculis tuis apparuit; propter quod nemo vendentiam et ementium tibi resistere potuit². Mensas pecuniæ evertisti, nec ausus fuit quisquam tibi resistere. Bone Jesu, sonare consueverat vox tua in auribus tuorum, et ecce hodie mutus factus es. Facies ergo tua plena gratiarum, hodie Judæorum sputis maculatur. Non amplius dicet tibi Mater tua: «Domine, ostende mihi faciem tuam decoram³,» et salvi erimus, quoniam multo opprobrio repleta est. Quidquid enim desiderari poterat, quidquid salutis vel gratiæ, in facie tua inveniebatur, o bone Domine, antequam anima tua esset tristis usque ad mortem⁴, antequam tædere et pavere cœpisses⁵. Sed heu! Do-

¹ Psal. LXXXIII, 10. — ² Matth. XXI, 12, 13. — ³ Cant. II, 14. — ⁴ Matth. XXVI, 38. — ⁵ Marc. XIV, 33.

(1) Has voces addidimus per scissuras ad complendum sensum. — (2) Deest non in cod. post numquid, et sic semper.

mine, quia pro nobis a crucifixoribus illa facies pulchra præ filiis hominum, velatur contra claritatem, inflatur contra speciositatem, conspuitur contra desiderabilitatem. O Judæe perfide, cur faciem Christi velas? An forte, ut non videas eam, an forte ut non videaris ab ea. Illa enim facies tantæ reverentiæ erat, quod nisi illam (1) velassent, nullatenus eam verberare vel conspuere potuissent.

V. Velaverunt ergo faciem ejus, percusseruntque ducentes eum festinanter ad crucem; et dum sic cruce angariaretur et duceretur, ut latro, audiens super omnes vocem Matris lamentantis, volens se Matri demonstrare, volens eam intueri et consolari, ut poterat, cum maxima difficultate convertit se ad Matrem cruce sic angariatus, et ait cæteris mulieribus: «Filiæ Jerusalem, nolite flere super me¹;» Matri vero quid aliud dicere poterat, nisi: «O Mater, jam non mater, aspice faciem Filii tui? Aspice si sum ille, quem in ventre portasti; aspice si sum primogenitus tuus, quem in præsepio reclinasti; aspice, o Mater, jam non mater, indutum me non tua tunica, quam in pueritia mihi texuisti; sed super illa indutus sum veste, quam synagoga mihi præparavit.»

VI. Et sic ductus est Christus ad locum passionis, et in præsentia Matris, ut latro, expoliatur, nec Mater valet Filium cooperire; manibus ligno affigitur, nec valet Matris auxilium postulare; corpus in cruce pendet, nec valet mater sustentare; corpus in cruce per pedes trahitur, nec valet pia Mater Judæos, ut Filio parcant, deprecari. Sic enim crucifigitur Jesus, sic suspenditur ille, qui peccatum non fecit; et dum sic in cruce penderet, aperiens oculos, prout poterat, recognovit inter omnes piam Matrem condolentem; et si non dixit, tamen hæc verba dicere poterat: «O femina, testamentum meum feci; Petro apostolatus curam, Apostolis pacem, Mariæ peccata dimisi, Judæis cor-

¹ Luc. XXIII, 28.

(1) Cod. ubi etiam.

pus, Discipulo damnationem, Deo Patri spiritum, demonibus ligationem; tibi vero fidem meam, ut columna sis in templo meo, quæ certior cunctis creaturis me Deum esse novisti. Tu vero fidelius⁽¹⁾ credidisti, tu ferventius dilexisti, tu adhæsisti constantius, tu doluisti intensius; tu ergo scis arcana secretorum Dei, tu sola turris fortitudinis¹ et clypeus fidei meæ, licet nepotem⁽²⁾ tuum Joannem juxta stare videam. Ideo rogo te, o femina, ut ipsum in filium recipias. « O mulier, ecce Filius tuus³. » Nec tu turberis, si te matrem non voco, quoniam non dicitur mater, nisi sit alicujus mater. Cum jam mori me⁽⁵⁾ videas, appellare te matrem non audeo, quoniam cito me es amissura. Non etiam matrem te voco, ne dolorem super dolorem tibi addam. Non voco te matrem, quia materna opera in Filium non amplius vales exercere; nam mater dum videt filium expoliari, consuevit induere; dum videt filium vulnerari, consuevit vulnera fasciare; dum audit filium incusari, solet mater excusare. Hæc autem omnia mihi Filio facere non vales. Me denique vidisti conspui, et faciem meam non potuisti lavare; me vidisti vulnerari⁽⁴⁾, nec potuisti fasciare; me vidisti cruce angariatum, nec potuisti me juvare; me vidisti sitibundum, nec potuisti mihi porrigere potum; me vides capite inclinatum, nec vales ipsum sustentare; me jam mori vides, nec potes me tangere vel osculari. Non ergo turberis, si femina appellaris. « Stabat ergo Maria juxta crucem Filii³, » stabat et aspiciebat Filium jam migrare; stabat Maria immobilis perseverans; stabat et expectabat Filium, si Filius diceret: « Mulier, veni ad crucem, ut sicut viximus una vita, una tranquillitate, ita una morte moriamur. » Stabat igitur Maria, non amplius pulcherrima mulierum, juxta crucem Jesu, ut si Angelus, vel aliquis *propheta diceret*: « Filius tuus non sufficit ad salutem humani

¹ Psal. lx, 4. — ² Joan. xix, 26. — ³ Ibid. 25.

(1) Cod. *fidelis*. — (2) Quid significet *nepotem* non satis patet. — (3) Cod. male *non*. — (4) Id. *vulnerare*.

generis, nisi et tu ascendas super crucem, ut moriaris ibidem. Stabat ergo *ut et ipsa* crucem ascenderet, si necesse fuisset: stabat *immota mater* et Filium deprecabatur: « O Fili, agnosce me miseram matrem, voca me ad te, ut saltem valeat mater Filium *osculari moriendo*. O bone Jesu, o Nazarene Jesu, cur non permittis matrem tuam simul tecum crucifigi? Cur permittis matrem tuam vivere post mortem Filii? Jube, Domine, ut in te requiescat mater; jube ut tollatur mater, et ut requiescat cum Filio. Noli ergo parcere matri. »

VII. Deinde ait Discipulo: « Ecce mater tua¹. » O sancte Joannes, aspice quid recipis, considera quid tollis, animadvertite quid amplecteris. Nam si aspicias quod recipis, quid aliud invenies recepisse quam Matrem Dei, qua nihil charius, qua nihil dulcius, qua nihil sanctius inveniri potest? Recipe ergo Matrem Dei, ut vere sis filius Dei. Considera, o sancte Joannes, quid tollis⁽¹⁾, de qua curam geris, pro quo ipsi⁽²⁾ daris. O sancte Joannes, animadvertite, et cum tremore Mariam amplecti festina, reginam Paradisi, scalam virtutum, Angelorum dominam, fidei fundamentum. Quid recipis, o sancte Joannes? Quod donum, quod sacramentum, quod mysterium mirabile! Petro datur Ecclesia, tibi vero mater Ecclesiæ; illi datur labor, tibi requies: illi conceditur peccatorum remissio, tibi vero ignara omni peccato. O sancte Joannes, amplectere Matrem Dei omni reverentia, omni sanctitate, omni claritate plenam⁽³⁾; et pro quo Mariæ datus sis aspice. Nam traditur Mariæ pro Jesu Joannes, servus pro domino, discipulus pro magistro, homo pro Deo, filius Zebedæi pro Filio Dei⁽⁴⁾, piscator pro rege, creatura pro Creatore.

VIII. Post hæc autem Jesus, emissa voce et inclinato capite, circa horam nonam⁽⁵⁾ emisit spiritum². Et dum

¹ Joan. xix, 27. — ² Matth. xxvii, 46 et seqq.

(1) Deest *tollis* in cod.; et deinde habet *de quo*. — (2) Cod. *sibi*, et sic deinceps, ubi de Petro. — (3) Id. *plena*. — (4) Vide S. Bernard. de 12 Præf. B. M. n. 15. — (5) Cod. *nonæ*.

Mater vidit Filium exaltari (1) a terra, et ipsa cecidit in terram velut mortua (2); et cum excitata quasi a morte fuisset, Judæos alloquitur, dicens: « Obsecro vos, o Judæi, ut amodo Matri Christi non parcatis; suspendite me cum prole; non pepercistis Filio, non parcatis et matri. » Dum Maria hæc loqueretur, ecce (3) Joseph ab Arimathea civitate cum Nicodemo viro sapientissimo, et pluribus aliis Discipulis plorantibus, ad deponendum corpus Jesu venerunt. Quo deposito, Mater irruit super eum in tantum ut fere potuerunt eum sepelire. Tandem sepulto (4) Domino, inter brachia Discipulorum Maria portatur, et dum sic deportaretur voce rauca loquebatur, dicens: « O filia Jerusalem, aspice me privatam sponso, desolatam patre, orbatam Filio; flete igitur mecum, flete cum Maria desolata et privata omni gaudio. » Et omnes qui Mariam videbant, tam fideles, quam infideles, cum Maria lacrymas continere non poterant. Sic denique domum Lazari (5) vel Joannis intravit, et ibidem cum dolore remansit quousque ipsi (6), ut arbitror, primo resuscitatus apparuit, ut firmiter credo, et nullatenus dubito (7), volens per omnia Legem adimplere dicentem: « Honora patrem tuum et matrem tuam. » Quo modo autem ipsi apparuit, et quando ipsi apparere voluit, credo, donec donet nobis Dominus gratiam, ut in die resurrectionis explicare et audire mereamur. Amen.

¹ Exod. xx, 12.

(1) Cod. *exaltare*. — (2) Hoc contrarium est Evangelio dicenti: *stabat*; cætera quoque repugnant sanctæ Matris fortitudini. — (3) Id. *et ecce*. — (4) Id. *insepulto*. — (5) Hæc dubitatio contradicit Evangelio, ubi dicitur *et ex illa hora accepit eam Discipulus in sua*. — (6) Cod. *sibi*, et sic deinceps. — (7) Credit hoc auctor, de quo valde dubitandum ex Evangelio dicente: *Apparuit primo Mariæ Magdalene*.

SERMO XLIII.

De Passione Domini VII.

Hic sermo eductus ex eodem cod. x, Bibl. Ædil., fol. 24, non est sancti Augustini, sed sancti Chrysostomi, partimque reperitur in serm. clv appendicis. Cum autem in pluribus differat sive ab eo qui legitur in appendice, sive ab eo qui habetur in editionibus sancti Chrysostomi, et esse videatur antiqua versio, operæpretium est illam conservare. Unde sit post præcedentem cum numero de Passione Domini xiv.

SYNOPSIS.

I. Lætitia causa in Christi passione. II. Christi Dei et hominis sacrificium. III. Ejusdem effectus.

I. HODIERNA die, fratres charissimi, Dominus noster pependit in cruce: et nos festivitatis eximie lætitiâ celebremus, ut discamus crucem Domini et spiritualis congratulationis esse substantiam. Etenim ante Domini passionem vocabulum crucis pœnam significabat, sed nunc ad gloriam nuncupamus. Ante condemnationis (1) ferebat horrorem; sed nunc indicium et principium salutis est. O crux, totius beatitudinis causa! Hæc est quæ nos a cæcitate liberavit erroris; hæc est quæ nos de tenebris dedit luci; hæc est quæ debellatos nos quieti sociavit; hæc est, quæ alienatos Deo conjunxit et longe constitutos proximos præsentavit;

(1) Cod. *condemnationem*.

hæc peregrinantes, cives ostendit; hæc est discordiæ amputatio, hæc est pacis firmamentum, hæc est bonorum omnium abunda largitio. O crux, orbis terræ cautela, templorum destructio, idolorum subversio, perditio impiorum, scandalum Judæorum, invalidorum virtus, ægrotantium medicus, curatio leprosoꝝ, paralyticorum requies, esurientium panis, sitientium fons, invidorum protectio, eremitarum gloria et cunctorum fidelium lætitia. Per hanc demonstrantur Angeli, per hanc regales aulas intrare compellimur, per hanc diaboli sagittas despiciamus, per hanc flammam ejus extinguimus, per hanc fortificamur in cunctis. « Induamur ergo arma lucis¹, » quia sponsus expectatus advenit. Lupum jam non possumus formidare, quia bono ac diligenti muniti hodie sumus pastore. Nolite, o peccatores, jam timere, sed mansueti Regis stigmatibus adhærere. Aspiciat ergo, ut vexillum, crucem pro nobis hodie in monte explicatum, in quo salus nostra pependit, in quo resurrectio nostra refulget, in quo vita nostra consistit. Denique ibi (1) peccatorum nostrorum immolatio et amputatio, ibi Domini reconciliatio, ibi remissio peccatorum, ibi festivitas et gratulatio bonorum.

II. Immolatur ergo hodie ille sacerdos magnus, immolatur in celsa cruce, in altari noviter constituto (2), quia sacrificium novum et inopinatum; nam et ipse et sacrificium fuerat et sacerdos; sacrificium secundum carnem et Sacerdos secundum spiritum sanctitatis. Idem ipse offerebat et offerebatur: offerebat secundum spiritum, et offerebatur (3) secundum carnem. Unde necesse erat quod ipse haberet aliquod, quod offerret, sacramentum. Ecce se hodie offert, quia et ipse oblatum multorum abstulit peccata²: ecce hic oblatum, ibi se obtulit: ecce quomodo fuit Sacerdos, ut Deus: ecce quomodo fuit sacrificium, ut homo. Nam nisi

¹ Rom. xiii, 12. — ² Hebr. ix, 28.

(1) Deest *ibi* in cod. — (2) Cod. *in altare noviter constitutum*. — (3) Id. *offerebat*.

homo fuisset, immolari non potuisset; necesse etenim fuit ut homo esset et Deus; ut hoc sacrificium non solum diabolo, sed etiam homini occultum esset, et revelatum, cum placuisset. Nam necesse erat Christum pati; expediebat enim quod occideretur. Et licet Judæi Messiam expectarent, et videntes signa quæ Christus in populis faciebat, judicarent (1) ipsum esse Prophetam, et super omnes, virtutes operaretur; videntes tamen (2) quod cum Publicanis et peccatoribus manducaret et biberet¹: « Numquid et ipse Messias est ille, quem expectamus, dicebant? Numquid et ipse patrem et matrem in terris habebit? Adest istius pater Joseph; ecce astat Maria ejus mater². Scimus enim unde est, et ubi natus est, et tamen Filium Dei se esse facit; « Venite, occidamus eum³, et videamus utrum Deus sit. » Et ecce his eum occidentibus (3) terra per totum mundum mota est, petrae ubique scissæ sunt, sol per totum mundum obscuratus est, sepulcra ubique aperta sunt⁴, et tamen Judæi lapidibus duriores non crediderunt ipsum esse Deum; quem si Deum credidissent, minime eum crucifixissent⁵; per ignorantiam illum crucifixerunt, ut ait Apostolus. Non tamen in templo Salvator crucifixus est, non in Sancta sanctorum immolatus est, non in templo oblatum est, sed foras civitatem, ut inter iniquos reputaretur, ut adimpleret omnia. Extra enim voluit mori (4), et a cunctis voluit videri, sicut pro cunctis dignabatur occidi: in excelso enim monte, in ligno altissimo voluit immolari, ne post resurrectionem dicerent: « Ipsi (5) mortem pepercimus, fiximus ipsi manus et pedes; ipsi postmodum compatiens et Matri, mortem pepercimus, mox eum deponentes de ligno. » Non etiam sub tecto immolari voluit Salvator, ut

¹ Marc. ii, 16. — ² Luc. iv, 22. — ³ Matth. xxi, 38. — ⁴ Id. xxvii, 51, et Luc. xxiii, 45. — ⁵ 1 Cor. ii, 8.

(1) Cod. *judicabant*; et deinde *operabatur*. — (2) Id. *sed videntes*. — (3) Id. *ecce occidentes*. — (4) Deest *mori* in cod. — (5) Id. *diceret sibi*; et sic deinde iteratur *sibi*.

aëris naturam mundaret, et terram etiam sanaret suo sanguine irrigatam. Non ergo tantum hominibus Christi passio profuit, sed et elementa purificavit patenter; et sic (1), Christo adveniente, omnia purgantur, omnia loca orationis et sacrificii deputantur. «Volo, inquit Apostolus, orare viros in omni loco levantem manus suas¹.» Ecce totus mundus hodie purgatus est, elementa purgata sunt, et omnis terra Sanctorum terra (2) sanctior est. Nam ibi pecus irrationale immolatum est, et tanto majus est sacrificium, quanta major (3) sanctitas de sacramento profertur. Hac de causa, nostra lætitia crux est.

III. O quantum nobis crux profuit! Paradisum annis quinque millibus et amplius clausum fuerat, sed hodie Latroni promittitur. Hac enim die, hac hora Christus introduxit Latronem in Paradisum, qua Adam de Paradiso expulsus fuit, et ejus amœnitates Latroni ostendit, et in eisdem eum collocavit usque ad diem sanctæ Ascensionis. Hodie denique, fratres, duo beneficia videmus nobis esse concessa, unum quod Paradisus patefactus (4) est, aliud quod non tantum justis, sed latronibus promittitur. Hodie itaque, fratres, patria redditur; hodie nobis civitas cœlestis ostenditur; hodie paterna domus volentibus redonatur; hodie namque ait Agnus ille in cruce pendens: «Hodie mecum eris in Paradiso²;» quia, expoliato inferno, Patres sanctos in Paradiso cum Latrone collocavit, et ibidem Salvator humani generis cunctis se patefecit. Bene ergo ait Salvator: «Hodie mecum eris in Paradiso.» O serene, o Nazarene Jesu, clavis affixus es, blasphemaris, sitis, deluderis, exprobraris; et tamen cunctarum pœnarum oblitus ais (5): «Hodie mecum eris in Paradiso.» Non enim hodie mortuos reddidit luci, nec maris fluctus compescuit (6),

¹ 1 Tim. ii, 8. — ² Luc. xxiii, 43.

(1) Cod. si. — (2) Deest terra in cod. — (3) Deest major in cod. — (4) Cod. Paradisum patefactum. — (5) Cod. ait. — (6) Deest compescuit in cod., ubi solum legitur nec mare fluctus.

nec minatus est dæmonia, sed in cruce suspensus, clavis affixus, omnibus vallatus injuriis, totus delusus, totus vulneratus, et tamen ait Salvator: «Hodie mecum eris in Paradiso.» Hodie namque Matri fidem reliquit, Apostolis pacem, Mariæ peccatorum remissionem, Judæis corpus, terræ novitatem motûs, soli eclipsationem, mortuis resurrectionem, peccatoribus remissionem, cæteris Discipulis carnis resurrectionem, aëri obscuritatem, aquæ amaritudinem, igni reflexionem. Hæc omnia Salvator Jesus omnibus creaturis suis in sua passione donavit et tribuit; ut omnis creatura suum agnoscat Creatorem tam crudeliter pati. Omnis enim creatura mœrorem in Creatoris passione ostendit; omnis lamentum assumpsit; sed in resurrectione omnis creatura exultationem accepit, sed super omnes ille cui dictum fuerat: «Mecum hodie eris in Paradiso.» Amen.

SERMO XLIV.

De Passione Domini VIII.

Hic sermo, qui legitur, ut præcedentes, Bibl. Ædil., cod. x, fol. 25, partim educitur ex sermone sancti Chrysostomi de Zelo et Pietate, partim de illo stampato inter Augustinianos supra, Serm. de secunda Feria Paschæ. Hinc locus ejus post præcedentem cum numero de Passione Domini xv.

SYNOPSIS.

I. Laus crucis, qua erecta, fiunt tenebræ. II. Latronis et Adæ comparatio. III. Duo Latrones Paganos et Judæos representabant. IV. Latro primus habuit promissionem Paradisi. V. Cur tali gloria donatus est. VI. Conclusio.

I. HODIE, fratres charissimi, crux Christi in terra fixa